Pozostałe dwa artykuły w tym dziale mają bardziej optymistyczny wydźwięk: J. Pleskalová (Brno) składa gratulacje prof. Milosławie Knappovej z okazji 80. urodzin (s. 174–178), a J. Papcunová (Praha) — z tej samej okazji — PhDr. Marii Novakovej (s. 178–183).

„Onomastické zprávy a poznamky" (s. 184–193, przygotowane przez R. Volejníka i L. Olivovą-Nezbedovą), zawierają przegląd nowości wydawniczych, tradycyjnie już uporządkowanych w trzech grupach: „Obecná onomastika", „Indoevropská onomastika" (oprócz słowiańskiej) i „Slovanská onomastika" (oprócz czeskiej). Z polskich nowości onomastycznych zostały omówione „Onomastica" LVIII (2014).

Jak zwykle, w ostatniej części tomu zamieszczone są wskazówki (s.196–198) dla chcących publikować w „Aktach onomastikach", a potem lista książek (40), dosłanych do redakcji w 2016, w tym dwie z Polski: I. Domaciuk-Czarny „Nazwy własne w przestrzeni literackiej i wirtualnej typu fantasy" (Lublin 2015) i S. Warchoła „Słownik etymologiczno-motywacyjny słowiańskiej zoonimii ludowej" (t. V, Lublin 2016). Rocznik kończy wykaz czasopism wydawanych przez Ústav pro jazyk český AV ČR (s. 201–204).

Wszystkie trzy zaprezentowane numery „Akt onomastików" wydane w 2016 r. wnoszą wiele nowych informacji i są godne dokładnego zapoznania się z nimi.

Ewa Jakus-Borkowa

sowae65@gmail.com

Rivista Italiana di Onomastica (RIOn), direttore Enzo Caffarelli, vol. XXII, Anno XXII, no 1–2, primo–secondo semestre 2016.

Numer XXII RIOn liczy łącznie 1000 s. (zesz. 1 — s. 1–468; zesz. 2 — s. 469–1000). W części pt. „Saggi" obydwu zeszytów zamieszczono 19 artykułów w językach włoskim, francuskim, hiszpańskim i angielskim, w tym m.in.: Aldy Rossebastiano „Guerra e pace nell'onomastica italiana del Novecento" (Wojna i pokój w onomastyce włoskiej XX wieku; s. 15–31) oraz „L'onomastica dei trovatelli a Torino nella prima metà dell'Ottocento" (Nazywanie podrzutków w Turynie w pierwszej połowie XIX wieku; s. 525–574), Michela A. Rateau i Willy'ego Van Langendoncka „De certains noms d'agglomérations en France. Dénominations d'origine «conventionnelle» ou «non conventionnelle» (O niektórych nazwach aglomeracji we Francji. Denominacje „konwencjonalne" i „niekonwencjonalne"; s. 33–49); Zsuzsanny Fabiàn „L'imposizione dei prenomi nell'italiano e nell'ungherese. Un'analisi comparativa" (Nadawanie imion w obszarze włoskim i węgierskim. Analiza porównawcza; s. 51–64); Erzébet Györffy „Mental Mapping in Socio-onomastics" (O mapach mentalnych w socjoonomastyce; s. 65–78); Eleny Papy „«Avanguardia nella tecnica»: Lo Stile Olivetti e i nomi della macchine" („Awangarda w technice". Styl Olivetti i nazwy samochodów; s. 79–100); Daiany Felecan „Defining Aspects and Taxonomy in the Case of Brands Names" (Definiowanie aspektów i taksonomii w przypadku nazw marek; s. 101–110); Artura Gałkowskiego „La (non) convenzionalità della crematonimia storica e contemporanea" ((Nie)konwencjonalność w chrematonimii historycznej i współczesnej; s. 111–124), Leonarda Terrusi „Un decennio di onomastica letteraria in Italia (2006–2015)" (Dziesięciolecie onomastyki literackiej we Włoszech (2006–2015); s. 155–162); Emidio De Albentiisa „Le specificazioni toponimiche dedicate agli uomini illustri in Italia dal 1861 a oggi" (Określenia toponimiczne dedykowane słynnym osobom we Włoszech od 1861 r. do dziś; s. 483–502); Francesca Degl'Innocenti „Mutamenti, nuovi nomi e proposte nell'odonimia fiorentina durante l'amministrazione fascita (1920–1944)" (Zmiany, nowe nazwy i propozycje w hodonimii florenckiej za czasów administracji faszystowskiej (1920–1944);

s. 575–622; Guida Borghiego „Omofonie celto-(neo)latine ed etimologie toponomastiche di sostrato" (Homofony celto-(neo)łacińskie i etymologie toponomastyczne w substracie; s. 643–682), Mira Tasso „L'evoluzione delle strutture per cognomi nella Trieste del XIV secolo" (Ewolucja struktur nazwiskowych w czternastowiecznym Trieście; s. 689–700); Enza Caffarellego „Per un approccio alla farmaconimia" (W sprawie opracowania farmakonimii; s. 758–760).

W działach „Opinioni e repliche" oraz „Varietà" znajduje się pięć innych artykułów, w tym studium wariantów mikrotoponomastycznych wywodzonych od łac. *littum* 'kamień, skała' *Litisei* / *Litizzetto* / *Littizzetto* Aldy Rossebastiano (s. 171–176).

Kolejny dział, zatytułowany „Minima onomastica" to nowość w RIOn. Publikowane są tu jednostronicowe teksty poświęcone wybranym problemom onomastyki romańskiego obszaru językowego; w numerze XXII czasopisma — łącznie 34 „minima", w tym: Danieli Caci „Le origini contadine del cognome *Sivera*" (Chłopskie pochodzenie nazwiska *Sivera*; s. 192); Enza Caffarellego „Congregazioni religiose e morfologia: Il caso *Venturini*" (Kongregacje religijne i morfologia. Przypadek *Venturini* [popularna nazwa włos. *Congregatio Iesu Sacerdotis*]; s. 193) oraz „I nomi delle strade a Perugia: primato di originalità" (Nazwy ulic w Perugii. Prymat oryginalności; s. 773); Maríi Dolores Gordón Peral „Un falso hagiónimo en el sur de España" (Fałszywy hagionim w południowej Hiszpanii [dotyczy formy *San Jardines*]; s. 197); Patrizii Paradisi „Pascoli deonomasta iconsapevole/involontario" (Pascoli jako nieświadomy/nieumyślny deonomasta; s. 2000); Giovanniego Rapelli „Il cognome veronese *Sancassani*" (Weroński nazwisko *Sancassani*; s. 203); Stefana Ruhstallera „Vida, muerte y revitalización de un nombre: *Itálica*" (Życie, śmierć i rewitalizacja nazwy *Itálica*; s. 204); Paola D'Achille „Altre ipotesi sul nome femminile *Mavie*" (Kolejne hipotezy na temat imienia żeńskiego *Mavie*; s. 774); Lidii Flös „Il toponimo *Vat*, *Vato*, *Vati*: Nota etimologica" (Toponim *Vat*, *Vato*, *Vati*. Nota etymologiczna; s. 776); Ottaviana Luratiego „Gerghi in cognomi: Una strana sequela (Żargony w nazwiskach. Osobliwa przypadłość; s. 778); Massima Pittau „L'appellativo *labirinto* e il toponimo *Lipari*" (Apelatyw *labirinto* 'labirynt' i toponim *Lipari*; s. 781); Adriana Ruggeriego „Di alcuni nomi e soprannomi maschili in *-a*" (O niektórych imionach i przezwiskach na *-a*; s. 784); Francesca Sestita „Ipotesi etimologiche su alcuni cognomi toscani: *Chiti*, *Sani*, *Tesi*, *Nesi*" (Hipotezy etymologiczne na temat niektórych nazwisk toskańskich: *Chiti*, *Sani*, *Tesi*, *Nesi*; s. 785).

W dziale „Rubriche" zgodnie z tradycją zamieszczone zostały materiały bibliograficzne: recenzje i omówienia najnowszych publikacji onomastycznych, głównie z obszaru romańskiego. W sekcji „Recensioni" znajduje się 11 recenzji, m.in.: Marii Silvii Rati i Emiliana Picchioriego „Enzo Caffarelli (a cura di), Nomi italiani all'estero. Studi internazionali per i 20 anni della «Rivista Italiana di Onomastica» (Nazwy włoskie za granicą. Studia międzynarodowe z okazji 20-lecia RION), Roma, SER ItaliAteneo (QuadRION 5) 2015, pp. XVIII + 494" (s. 208–213); Paola D'Achille: „Giuseppe Brincat (a cura di), Onomastica bellica. Da Torino a Malta (Onomastyka wojenna. Od Turynu po Maltę), Malta, University of Malta Press 2015, pp. 174" (s. 213–220); Lydii Flös „Laura Cassi, Nomi e carte. Sulla toponomastica della Toscana (Nazwy i mapy. O toponimii Toskanii), Pisa, Pacini 2016, pp. 240" (s. 220–223); Alfonsa Germaniego „Enzo Caffarelli, *Hu*, *Chen*, *Mohamed*, *Singh e Warnakulasuriya*. Dizionario dei cognomi dei „nuovi italiani" (*Hu*, *Chen*, *Mohamed*, *Singh e Warnakulasuriya*. Słownik nazwisk „nowych Włochów"], Roma, SER (Larte del nome 1) 2015, pp. 183" (s. 223–228); Andrei Vivianiego „Enzo Caffarelli, Onomastica mariana. Dizionario dei nomi personali ispirati alla Madonna (Onimia maryjna. Słownik nazw osobowych inspirowanych Madonną), Roma, SER (Larte del nome 3) 2015, pp. 331" (s. 226–228); Enza Caffarellego „José Carlos Chiaramonte / Carlos Marichal / Aimer Granados (a cura di), Creare la nazione. I nomi dei paesi della America Latina (Stworzyć naród. Nazwy krajów Ameryki Łacińskiej), Milano, Guerini e Associati 2014 (Storiografica), pp. 384" (s. 228–230); Michela A. Rateau „Jonas Löfström/Betina Schnabel-Le Corre (a cura di), Challenges in Synchronic Toponymy — Défis de la toponymie synchronique. Structures, contexts and use — Structures, contextes et usages (Zmiany w toponi-

mii synchronicznej. Struktury, konteksty, użycia), Tübingen, Narr Francke Attempto Verlag 2015, pp. 372" (s. 233–238); Marii Giovanny Arcamone „Antje Dammel / Damaris Nübling / Miriam Schmuck (a cura di), Tiernamen — Zoonymie (Nazwy zwierząt — zoonimia), 2 vol., I. Haustiere (Zwierzęta domowe), II. Nutztiere (Zwierzęta gospodarskie) (Beiträge zur Namenforschung 50 [2015], 1–2 e 3–4), pp. 514" (s. 238–244); Leonarda Terrusiego Atti del XX Convegno internazionale Onomastica & Letteratura, Genova 6–8 novembre 2014, Pisa, ETS 2015 (il Nome nel testo. Rivista internazionale di onomastica letteraria" XVII (2015)), pp. 467" (s. 794–797).

Kolejne sekcje „Rubriche" zawierają prezentacje siedmiu tomów („Schede di volumi"; s. 245––254 i 708–802), 11 artykułów („Schede di articoli"; s. 254–260 i 803–809), a także 39 monografii autorskich i zbiorowych („Segnalazioni — Monografie e miscellanee"; s. 261–287 i 810–832), siedmiu słowników/ repertoriów/ bibliografii („Dizionari, repertori e bibliografie"; s. 290–295 i 833–836), 31 numerów różnych czasopism onomastycznych z całego świata (s. 297–311 i 837––845) oraz innych publikacji onomastycznych („Altre monografie…"/„Articoli in altre miscellanee e in altre riviste"; s. 313–326 i 846–854). W wymienionych podsekcjach znalazło się miejsce na omówienie Enza Caffarellego tomu pod red. Artur Gałkowskiego i Renaty Gliwy „Mikrotoponimy i makrotoponimy w komunikacji i literaturze" (Łódź 2015; s. 287) oraz Donatelli Bremer artykułu Ewy Majewskiej „Der Vorname *Maria* und seine Varianten im Namenschatz der Deutschen und Niederländen im 19. Jahrhundert" (w: O. Felecan (red.), Name and Naming. Proceedings of the Third International Conference on Onomastics. Conventional/Unconventional in Onomastics, Cluj-Napoca 2015, pp. 202–213, s. 806–807).

W dziale „Incontri" RIOn donosi o kilkudziesięciu spotkaniach: zjazdach, konferencjach, seminariach onomastycznych, organizowanych w Europie i nie tylko w latach 2015–2017 (s. 327–372 i 855–883). Znajduje się tu m.in. omówienie XX MiOKO, która odbyła się w Krakowie 21–23 września 2016 r. (s. 368 i 875).

W dziale „Attività" sygnalizowane są różne działania naukowe, popularnonaukowe, społeczne i dydaktyczne dotyczące onomastyki i nazw własnych na świecie (s. 373–397 i 885–902), m.in.: współpraca RIOn z Uniwersytetem w Baia Mare; wprowadzenie serii wydawniczej SER „L'arte del nome" (Sztuka nazywania); doktorat honoris causa Uniwersytetu La Sapienza dla prof. Wolfganga Schweickarda; onomastyka jako przedmiot dydaktyczny na uczelniach włoskich; kurs onomastyki romańskiej na Uniwersytecie w Santiago de Compostela; cykl konferencji na temat semantyki nazw własnych w Paryżu; strona internetowa poświęcona toponimii katalońskiej; tłumaczenie na portugalski przewodnika UNGEGN; zaawansowany kurs onomastyki w Uppsali; kurs na temat nazwisk pochodzenia europejskiego w Chicago; onomastyka literacka w badaniach studentów w Pizie; prace nad słownikiem toponimii trydenckiej; projekt w zakresie archeologii literacko-onomastycznej w Wenecji; digitalizacja słownika topograficznego Francji; działalność Societat d'Onomàstica; powstanie stowarzyszenia Onomastica Elkartea w kraju Basków; kartografia nazwisk hiszpańskiej Galicji; onomastyka w kopalniach — Insbruck; nr 52 pisma „Onoma" poświęcony Azji; bibliografia studiów w zakresie nazw osobowych w Internecie; kalendarium konferencji onomastycznych w Katalonii; prezentacja nowej encyklopedii onomastyki bułgarskiej; dwóch Włochów w zarządzie American Name Society; ICOS i *social network*; Kraków kandyduje do organizacji XX ICOS; webinaria Jewish Genealogic Society w Wielkiej Brytanii.

Dział „Frequenze Onomastiche" *w* zeszycie 2 wypełniono danymi statystycznymi dotyczącymi antroponimii włoskiej z przełomu XX i XXI w. (opracowanie autorstwa Franceska Sestity, s. 907–937).

W „Note ai margini" (s. 939–950 i 399–410) w obydwu zeszytach Enzo Caffarelli omawia kilkanaście aktualnych zagadnień onomastycznych, m.in.: nazewnictwo pierwiastków chemicznych, planet, diamentów; użycie we Włoszech imienia *Isabel*; najnowsze tendencje w hodonimii włoskiej; moda na imiona nadawane dzieciom we Włoszech; toponimia wirtualna; cenzura polityczna,

religijna i społeczna a onimia w Tadżykistanie; zmiany nazw w różnych sferach życia publicznego we Włoszech.

Wśród wspomnień o onomastach i językoznawcach, którzy odeszli w latach 2014–2016, opublikowano nekrolog prof. Witolda Mańczaka (1924–2016) autorstwa Artura Gałkowskiego (s. 427–428). W dziale „Ricordi" zawarto również wspomnienia o: Nicolettcie Francovich Onesti (1943–2014; s. 411–412), Franku Mosino (1923–2015; s. 413–414), Celestinie Milano (1933–2016; s. 414–417), Wilhelmie Fritzu Hermannie „Billu" Nicolaisenie (1927–2016; s. 417–421), Hansie Walterze (1921–2015; s. 421–422), Horście Naumannie (1925–2015; s. 423–424), Evie Brylli (1944–2015; s. 424–426), Ferencu Ördögu (1933–2015; s. 426–427), Robie Rentenaarze (1938––2016; s. 974–975) oraz Rudolfie Schützeichelu (1927–2016; s. 975–976).

Na końcu zeszytu 2 XXII numeru RIOn zamieszczono opracowaną przez Enza Caffarellego włoską bibliografię onomastyczną za rok 2015 (s. 951–973).

Artur Gałkowski
Uniwersytet Łódzki

artur.galkowski@uni.lodz.pl

Névtani Értesítő, red. Tamás Farkas, nr 38, 2016, 330 s.

W 2016 r. ukazał się 38 numer budapeszteńskiego „Biuletynu Onomastycznego" (Névtani Értesítő). Omawiane czasopismo składa się z czterech części, obejmujących: artykuły (s. 9–180), życie naukowe (s 181–228), przegląd wydawnictw książkowych (s. 229–296) oraz czasopism (s. 297–316). W części końcowej umieszczono wspomnienia poświęcone zmarłemu węgierskiemu językoznawcy Ferencowi Ördögowi (s. 317–320).

Część pierwsza zawiera 13 artykułów dotyczących zarówno węgierskiej onomastyki historycznej, jak i współczesnej, w tym także zagadnienia z zakresu onomastyki literackiej. Czasopismo w tej części otwiera artykuł Rudolfa Szentgyörgyiego „A Tihanyi alapítólevél személynevei III. Személynevek és helynevek kapcsolata" (Nazwy osobowe w liście fundacyjnym opactwa w Tihany. [Część III]. Związki pomiędzy nazwami osobowymi a nazwami miejscowymi. List fundacyjny opactwa w Tihany pochodzi z 1055 r. i jest cennym zabytkiem języka węgierskiego, zawiera bowiem węgierskie nazwy miejscowe i osobowe umieszczone w tekście łacińskim.

János N. Fodor kontynuuje badania nad zagadnieniami geolingwistycznymi w drugiej części artykułu „A történeti személynévföldrajz mint a nyelvföldrajz egyik kutatási területe" (II. „A nyelvföldrajzi módszer a nyelvjárástani kutatásokban) (Historyczna geografia nazw osobowych jako jeden z obszarów badań geolingwistycznych. [Część II]. Metoda geolingwistyczna w badaniach dialektologicznych). Fodor interesuje się wpływem geolingwistyki, geograficznych badań nazw osobowych na badania dialektologiczne.

W następnym artykule, pt. „A magyar családnévanyag kontrasztív szempontú tipológiai-statisztikai vizsgálata" (Kontrastywna analiza typologiczno-statystyczna materiału węgierskich nazwisk) Tamás Farkas dokonuje porównania 100 najczęściej występujących współcześnie nazwisk węgierskich z ich odpowiednikami z początku XVIII w. oraz wskazuje na procesy towarzyszące zmianom nazwisk w kolejnych stuleciach.

Tekst Mariann Slíz „A foglalkozásnévi eredetű családnevek típusa a magyar családnevek rendszerében. Egy történeti névtipológiai vizsgálat tanulságai" (Nazwy zawodowe w systemie węgierskich nazwisk. Wyniki analizy typologicznej nazw historycznych) dotyczy bardzo charaktery-